

**UCHWAŁA NR
.../.../2022
RADY GMINY EŁK
z listopada 2022 r.**

**w sprawie przyjęcia
„Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.), art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) Rada Gminy Ełk uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ełk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie od dnia jej podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Ełk

Bogdan Jurczyk

Sporządziła: Aneta Dzwilewska

Sprawdził: Piotr Strzykowski

Pod względem prawnym
uwag nie wnoszę
RADCA PRAWNY
Grzegorz Trzycjanowski

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań prowadzona jest na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Finansowanie działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Gminnego Programu odbywa się w ramach środków własnych gminy pochodzących z opłat pobieranych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych oraz środków pochodzących z tytułu opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Załącznik do Uchwały Nr/2022
Rady Gminy Ełk z dnia listopada 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA LATA 2023-2025**

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	3
II. WYBRANE ZAGADNIENIA Z LOKALNEJ DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	4
1. PROBLEM ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	4
2. PROBLEM ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY.....	6
3. PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	8
4. PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY ..	9
5. PROBLEM UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH I CYBERPRZEMOCY ...	10
6. PROBLEM UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH I CYBERPRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY	12
III. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU	12
IV. REALIZATORZY „PROGRAMU”	16
V. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU	17
VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH (ART. 4 ¹ UST. 5 USTAWY O WYCHOWANIU W TRZEŻWOŚCI I PRZECIWDZIAŁANIU ALKOHOLIZMOWI) ...	17
VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE	18
VIII. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	19

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest realizowany od 1997 roku. Określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.), do których należy:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 roku, poz. 2050 ze zm.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii. W celu realizacji ww. zadań przygotowany został Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025 zwany dalej Gminnym Programem, który określa lokalną strategię działania w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizowaniu szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania narkotyków i alkoholu.

Działania związane z profilaktyką alkoholową zawarte w Gminnym Programie są działaniami długofalowymi. Kontynuacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, warunkuje w dużym stopniu skuteczność realizacji podejmowanych działań. Zadania

w tym zakresie wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej. Gminny Program w swej konstrukcji merytorycznej jest tożsamy z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 i stworzony został w oparciu o wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto dostosowany jest do specyfiki problemów alkoholowych określonych w Diagnozie problemów Społecznych na terenie Gminy Ełk i uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym. Gminny Program jest częścią Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017–2027 uchwalanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.).

II. WYBRANE ZAGADNIENIA Z LOKALNEJ DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W 2021 roku została zdiagnozowana skala problemów społecznych w Gminie Ełk oraz postaw mieszkańców w stosunku do m.in.: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych. Diagnoza została przeprowadzana przez firmę zewnętrzną Krajowy Ośrodek Administracji. W badaniu wzięły udział 503 osoby.

Badania wśród mieszkańców i sprzedawców zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej) oraz za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystane techniki badawcze opierały się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Ponadto link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Internetowej Urzędu Gminy Ełk. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI).

1. PROBLEM ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Problem alkoholowy (alkoholizm) – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi

zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne.

Z diagnozy wynika, że 28,50% ankietowanych w ogóle nie pije alkoholu, 31,50% respondentów spożywa alkohol kilka razy w roku, kolejne 26,00% osób pije napoje alkoholowe kilka razy w miesiącu, 8,00% osób kilka razy w tygodniu, a jedynie 6,00% badanych pije alkohol codziennie.

Osoby, które sięgają po alkohol, najczęściej spożywają: wódkę (51,5%), piwo (44,06%), wino (28,67%), nalewki (13,29%), likiery (11,89%) oraz alkohol własnej roboty (9,09%). Kolejne 6,99% mieszkańców spożywa inny alkohol, jednak osoby te nie wskazały o jakie alkohole chodzi, natomiast 1,40% ankietowanych spożywa alkohol spoza legalnego źródła.

Z punktu widzenia niniejszej diagnozy społecznej istotne jest nie tylko jak często mieszkańcy sięgają po alkohol, ale także ile alkoholu wypijają jednorazowo. Co ważne, większość respondentów, jednorazowo wypija od 1 do 2 porcji alkoholu (49,65%). Natomiast 38,46% osób wypija 3-4 porcje jednego dnia, 8,39% osób wypija 5-7 porcji, 8-10 porcji wypija jednorazowo 2,10% osób, a 1,40% badanych mieszkańców wypija w czasie dnia, w którym spożywają alkohol, aż 11 – 13 i więcej porcji alkoholu.

Towarzystwo to główny powód sięgania po alkohol przez mieszkańców gminy – taką odpowiedź wskazało 41,96% badanych. W dalszej kolejności wymieniano następujące powody: brak konkretnego powodu (29,37%), chęć lepszej zabawy (14,69%), próba złagodzenia stresu (12,59%), preferencje smakowe (11,89%), aby zapomnieć o problemach (9,79%), wpływ znajomych (5,59%) oraz, aby zmniejszyć objawy kaca (3,50%). Dodatkowo 0,70% osób wskazało inne powody, nie podając jakie konkretnie powody mają na myśli.

Mieszkańcy spożywają alkohol głównie w domu (76,92%) oraz u znajomych (52,45%). W pubach/restauracjach lub kawiarniach alkohol spożywa 15,38% osób, co może mieć związek z sytuacją pandemiczną i idącymi za nią obostrzeniami, na świeżym powietrzu pije 8,39% badanych, 3,50% osób spożywa alkohol w miejscu pracy, a 2,80% osób pod sklepem.

Jak przyznaje 69,93% badanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych znajdując się pod wpływem alkoholu. 14,69% osób zdarzało się to rzadko, 11,89% ankietowanych czasami, a 3,50% osób robi to często.

Prowadzić pojazd znajdując się pod wpływem alkoholu zdarzyło się 8,18% ankietowanych, w tym 13,29% ankietowanych zdarzyło się to raz, 4,20% osób

przyznaje, że zdarza się im to sporadycznie, a 0,70% osób zdarza się to często. Dane te pokazują, że problem pijanych kierowców jest obecny na terenie Gminy Ełk, jednak jego skala nie przybiera znacznych rozmiarów.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 29,00% mieszkańców uważa, że obecnie w gminie skala problemu alkoholowego jest na stałym poziomie. Z tą opinią nie zgodziło się 37,00% osób – uważają, że obecnie pije się więcej niż kiedyś. Natomiast 7,50% badanych twierdzi, iż obecnie pije się mniej niż w poprzednich latach. 26,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Z diagnozy wynika, że mieszkańcy w większości posiadają wiedzę dotyczącą konsekwencji spożywania alkoholu, 80,00% mieszkańców uważa, że przychodzenie do pracy na kacu jest zachowaniem nieodpowiednim. Z tą opinią nie zgodziło się 10,50% osób – uważają oni, iż nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu. Natomiast 9,50% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

38,00% osób sądzi, iż alkohol w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten w wódce, zaś z tą opinią nie zgodziło się 20,50% osób - twierdzą oni, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce. 41,50% osób wskazało, że nie potrafią ustosunkować się do tego stwierdzenia.

Ze stwierdzeniem „Osoby z problemem alkoholowym piją codziennie” zgodziło się 60,00% ankietowanych, zaś 28,00% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem. 12,00% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

33,00% ankietowanych uważa natomiast, że alkoholizm jest dziedziczny, a 30,50% osób nie zgadza się z tą opinią. Do tego stwierdzenia nie potrafiło odnieść się 36,50% osób.

Według 58,00% mieszkańców okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia. Z tym stwierdzeniem nie zgodziło się 29,50% osób, a 12,50% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

33,50% badanych uważa, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen, 40,50% osób nie zgadza się z tą opinią, a 26,00% wskazało odpowiedź „nie wiem”.

2. PROBLEM ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 17,50% badanych, 48,21% uczniów uważa, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu, zaś 34,29% osób nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Do spożywania kiedykolwiek w życiu alkoholu przyznało się 11,79% uczniów (9,29% dziewczynek i 14,29% chłopców). Natomiast 88,21% ankietowanych nigdy nie spożywało napojów alkoholowych.

Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 11-12 lat oraz w wieku 15-16 lat, taką odpowiedź wskazało po 30,30% badanych. 21,21% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 13-14 lat. Natomiast w wieku 8-10 lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 18,18% badanych uczniów.

Następnie młodzież, która miała już kontakt z alkoholem, poproszono o wskazanie rodzaju napoju wysokowego, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (45,45%), wódkę (33,33%), szampana (27,27%), wino (21,21%) oraz likiery i nalewki (21,21%). 27,27% uczniów wskazało odpowiedź „inne”, jednak nie podali nazw alkoholi, które spożywali.

Uczniowie po raz pierwszy sięgali po alkohol podczas uroczystości rodzinnej (39,39%), a także: pod nieobecność rodziców w domu (24,24%), ze znajomymi na podwórku (21,21%), na dyskotecce (15,15%), w czasie imprezy towarzyskiej (9,09%) oraz w czasie wycieczki szkolnej (9,09%). Dodatkowo 36,36% uczniów wskazało inne okoliczności, jednak nie podali konkretnych przykładów.

Większość uczniów, którzy przyznali, że spożywali już alkohol nie doświadczyło nigdy negatywnych konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu (66,67%). Pozostali uczniowie wskazywali, że doświadczyli: problemów finansowych (12,12%), problemów w rodzinie (9,09%), pogorszenia relacji koleżeńskich (6,06%), problemów w szkole (6,06%) oraz innych konsekwencji, których nie wskazali (30,30%).

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Blisko połowa badanych przyznała, że została nim poczęstowana (39,39%). Natomiast 15,15% osób poprosiło kogoś o zakup, 18,18% uczniów dostało alkohol od starszych kolegów, a kolejne 18,18% uczniów podkraść alkohol rodzicom. Natomiast 12,12% uczniów kupiło sobie samodzielnie alkohol. 39,39% uczniów zdobyło alkohol w inny sposób, jednak uczniowie nie wyjaśnili w jaki sposób.

Co ciekawe, większość uczniów przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką odpowiedź wskazało 51,52% uczniów. Niepokój budzi fakt, że 25,53% uczniów uważa, że ich rodzice nie zareagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu. Natomiast 41,18% uczniów przyznało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę. 35,29% rodziców zareagowało w inny sposób, jednak uczniowie nie opisali ich reakcji.

Uczniów zapytano także, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś osiągalnym na terenie Gminy Ełk. Ponad połowa osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie (62,86%). 13,57% uczniów wskazało, że zdobycie alkoholu jest łatwe, a kolejne 23,57% osób uważa, że pozyskanie alkoholu w ich gminie jest trudne.

Znaczna część uczniów ze szkół z Gminy Ełk uważa, że młodzież z ich okolicy zdobywa alkohol dzięki starszym kolegom (20,00%), podkradając rodzicom w domu (12,86%), prosząc obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (12,50%), sami sobie kupując (8,21%) oraz zdobywają go w inny sposób, jednak nie wskazano tutaj konkretnych przykładów (9,29%). Natomiast 71,43% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

3. PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Problem narkotykowy (narkomania) – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. W niniejszym diagnozie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy Ełk.

Celem analizy było oszacowanie skali problemu w Gminie Ełk, sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat narkotyków i dopalaczy oraz sprawdzenie dostępności tych substancji w gminie.

Kontakt z narkotykami zadeklarowało 11,00% mieszkańców. Analizując częstotliwość zażywania narkotyków przez ankietowanych mieszkańców dostrzec można, że 4,00% osób zażywało je jednokrotnie, 2,50% osób sięga po te substancje kilka razy w roku, 1,50% kilka razy w miesiącu, 2,00% osób sięga po nie raz w miesiącu, zaś 0,50% badanych wskazało odpowiedź „raz w tygodniu” oraz „codziennie lub prawie codziennie”.

Osoby, które zażywały narkotyki, sięgały po następujące substancje: marihuanę (86,36%), amfetaminę (22,73%), ekstazy (13,64%), kokainę (9,09%), leki (9,09%), dopalacze (9,09%), sterydy (9,09%), środki nasenne (4,55%) oraz LSD (4,55%).

Głównymi, wymienianymi powodami sięgania po substancje psychoaktywne przez dorosłych mieszkańców Gminy Ełk były: ciekawość (63,64%), chęć lepszej

zabawy (54,55%), towarzystwo (36,36%), wpływ znajomych (31,82%), chęć zapomnienia o problemach (22,73%), próba złagodzenia stresu (9,09%) oraz brak konkretnego powodu (9,09%).

W zamierzeniu diagnozy problemu narkotykowego w gminie, było również sprawdzenie dostępności środków psychoaktywnych w społeczności lokalnej. W tym celu poproszono wszystkich badanych o ocenę możliwości pozyskania narkotyków i dopalaczy na terenie ich gminy. Co ciekawe, aż 49,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. 18,50% osób uważa, że są one trudno dostępne, a zdaniem 10,50% badanych substancje te są całkowicie niedostępne. Z tą opinią nie zgodziło się 21,50% respondentów – uważają oni, że narkotyki są łatwo dostępne w gminie.

Zdecydowana większość ankietowanych (85,50%) nie potrafiła wskazać miejsc w Gminie Ełk, w których można kupić substancje psychoaktywne. Pozostałe osoby wskazywały na: centrum miejscowości (5,50%), osiedle (4,00%), okolice szkoły (1,00%), siłownię (0,50%), dyskotekę (1,50%). Natomiast 11,00% osób zna konkretną osobę, która sprzedaje narkotyki lub dopalacze.

4. PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi można zauważyć, że taka sama liczba chłopców co dziewczynek (po 1,43%) miała już z nimi kontakt.

20,00% uczniów zażywało narkotyki po raz pierwszy w wieku 13-14 lat oraz 11-12 lat, a kolejne 60,00% w wieku 8-10 lat.

Uczniowie, którzy zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne sięgali po: marihuanę lub haszysz (60,00%), amfetaminę (40,00%), kokainę (40,00%), heroinę (40,00%), „Kompot” (40,00%), LSD (40,00%). Natomiast co piąty uczeń zażywał: inne formy konopi, grzyby halucynogenne, ekstazy, metadon, dopalacze, sterydy anaboliczne i substancje wziewne. Warto zaznaczyć, że wskazania uczniów mogą nie oddawać stanu rzeczywistego. Uczniowie często wskazują wszystkie substancje, które znają, a nie te, które rzeczywiście zażywali.

Uczniowie przyznali, że po raz pierwszy sięgali po substancje psychoaktywne ze znajomymi na podwórku (60,00%), w czasie wycieczki szkolnej (20,00%) oraz podczas innych okoliczności, których nie wymienili (20,00%).

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie wskazują, iż dostali je od

koleżanki/kolegi (40,00%), kupili je od kolegi (20,00%) oraz zdobyli je w innych okolicznościach, których nie wskazali (60,00%).

Interesujące wydają się także to, dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki lub dopalacze. Uczniowie przyznali, że motywuje ich chęć dobrej zabawy (40,00%), chęć zaimponowania w towarzystwie (20,00%) oraz kolejne 40,00% uczniów wskazało odpowiedź „inne”, nie podając konkretnych przykładów.

Uczniowie środki psychoaktywne zażywają: na terenie szkoły (40,00%), u kolegi/koleżanki (40,00%), w domu (20,00%), na podwórku (20,00%) oraz podczas wycieczek szkolnych (20,00%). Kolejne 80,00% uczniów wskazało inne miejsca, nie podając przykładów.

Co piąty uczeń zażywający kiedykolwiek substancje psychoaktywne przyznał, że jego rodzice wiedzą o tym fakcie.

Zdecydowana większość badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (84,64%). Pozostali uczniowie wskazują na: osiedle (5,00%), centrum miejscowości (3,21%), dyskotekę (2,14%), teren szkoły (2,14%), siłownię (1,43%) oraz inne miejsca, których nie wymienili (8,93%). Kolejny 2,50% uczniów zna konkretną osobę, u której można kupić substancje psychoaktywne.

5. PROBLEM UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH I CYBERPRZEMOCY

Uzależnienia behawioralne – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 roku poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem, zakupoholizmem, pracoholizmem oraz hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

Cyberprzemoc – przemoc z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży. Pomimo że akty cyberprzemocy mogą wyglądać niewinnie, to potrafią wyrządzać bardzo dużą krzywdę. Przykłady agresji elektronicznej, z którą borykają się uczniowie szkół:

- 1) Flaming** – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej.
- 2) Prześladowanie (ang. harassment)** – regularne przesyłanie nieprzyjemnych wiadomości do ofiary za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji.
- 3) Kradzież tożsamości (ang. impersonation)** – podszywanie się pod ofiarę.
- 4) Upublicznianie tajemnic (ang. outing)** – udostępnianie prywatnych materiałów ofiary (np. zdjęcia).
- 5) Śledzenie (ang. cyberstalking)** – inwigilacja ofiary i nękanie jej niechcianymi komunikatami.
- 6) Happy slapping** – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmów oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie.
- 7) Poníženie (ang. denigration)** – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary.
- 8) Wykluczenie (ang. exclusion)** – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej ofiary.
- 9) Agresja techniczna** – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze.

Cyberuzależnienia i cyberprzemoc to zjawiska coraz bardziej powszechne i bardzo niebezpieczne. Sprawdzona została wiedza mieszkańców gminy na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów oraz sprawdzenia skali zjawiska cyberuzależnień.

Na początek ankietowanych zapytano, ile czasu spędzają każdego dnia przeglądając Internet. Większość osób na tę aktywność poświęca od 1 do 2 godzin (48,00%). Natomiast od 2 do 3 godzin poświęca na tę rozrywkę 29,50% ankietowanych, a 15,50% osób spędza na przeglądaniu Internetu ponad 3 godziny. Natomiast 7,00% osób nie korzysta z Internetu.

W konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy lub z gier na automatach, w salonach gier nie korzystało nigdy 42,00% badanych. 52,50% osób robiło to kilka razy, a 5,50% wiele razy.

Ankietowanych zapytano również o znajomość pojęcia cyberprzemocy. Większość osób uważa, że wie czym jest cyberprzemoc – takiej odpowiedzi udzieliło 85,00% osób. 15,00% osób nie wie, czym jest to zjawisko.

Przemocy w sieci doświadczyło 23,00% ankietowanych mieszkańców Gminy Ełk.

6. PROBLEM UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH I CYBERPRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Ankietowanych uczniów zapytano, czy słyszeli o zjawisku cyberprzemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 51,43% osób. 34,29% uczniów nie słyszało nigdy o cyberprzemocy, a 14,29% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Cyberprzemocy doświadczyło kiedykolwiek 16,79% uczniów. 83,21% nie doświadczyło nigdy cyberprzemocy. Cyberprzemocy doświadczyło 16,22% dziewczynek i 21,57% chłopców.

Natomiast 7,86% uczniów stosowało cyberprzemoc wobec innych osób. 92,14% uczniów nie stosowało cyberprzemocy.

Na korzystanie z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia: do 1 godziny (30,00%), od 1 do 3 godzin (32,50%), od 3 do 6 godzin (23,21%) oraz powyżej 6 godzin (10,36%). 3,93% ankietowanych uczniów nie korzysta z nowych mediów.

Na koniec uczniów zapytano, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na korzystanie z telefonu komórkowego. Większość uczniów na tę aktywność poświęca ponad 2 godziny – takiej odpowiedzi udzieliło 41,43% uczniów. Od 1 do 2 godzin na korzystanie z telefonu komórkowego poświęca 42,14% uczniów, a krócej niż 30 minut – 12,50% osób. Natomiast 3,93% uczniów nie posiada telefonu.

III. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU

Cel strategiczny Gminnego Programu:

- ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie picciu alkoholu, używaniu narkotyków, uzależnieniom behawioralnym oraz podejmowaniu innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe Gminnego Programu:

- wspieranie działań edukacyjnych w zakresie szkodliwości nadmiernego spożywania alkoholu i zagrożeń związanych z chorobą alkoholową,
- promowanie abstynencji i postaw trzeźwościowych jako stylu życia bez używania alkoholu oraz wspieranie działań ograniczających dostępność do alkoholu,
- prowadzenie edukacji w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz udzielanie pomocy jej ofiarom,
- zwiększanie świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z używaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych,
- stworzenie dostępu do działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób zagrożonych, używających i uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin,
- wspieranie działań mających na celu motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- zwiększenie świadomości dotyczącej zagrożeń w sieci i edukacja w tym zakresie.

Zadania Gminnego Programu:

Zadanie 1

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz uzależnień behawioralnych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

1. Wdrażanie i realizowanie na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej, które mają na celu promowanie trzeźwego i zdrowego stylu życia, wyjaśnienie problematyki uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych, naukę odmowy picia alkoholu, wyjaśnienie problematyki przemocy w rodzinie.
2. Realizacja programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowanych do osób dotkniętych przemocą i osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców i nauczycieli w zakresie pomocy młodzieży w utrzymywaniu abstynencji.
4. Wspomaganie i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży szkolnej poprzez udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych w drodze otwartych konkursów ofert.
5. Informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy

o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających oraz zagrożeniu uzależnieniami behawioralnymi (hazard, Internet). Profilaktyka zachowań ryzykownych i promocja zdrowia, zakup materiałów profilaktycznych.

6. Realizacja działań edukacyjnych w zakresie radzenia sobie z emocjami i zachowaniami agresywnymi oraz budowania relacji interpersonalnych i rozwiązywania konfliktów.

7. Udział w ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej.

8. Finansowanie i zorganizowanie szkoleń dla grup zawodowych zajmujących się działaniami w obszarze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy (np. nauczycieli, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych).

9. Prowadzenie edukacji publicznej z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez działalność informacyjną: zakup plakatów, ulotek i kolportaż na terenie gminy.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba realizowanych działań,
- liczba realizowanych programów z systemu rekomendacji,
- liczba osób uczestniczących w działaniach,
- liczba zrealizowanych szkoleń.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z uzależnieniami, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Rozpowszechnianie w środowisku lokalnym informacji o możliwościach korzystania z ochrony przed przemocą w rodzinie.

2. Podejmowanie interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny, powodowanych przez picie alkoholu.

3. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w zakresie udzielania porad i konsultacji rodzinom, w których występuje problem przemocy domowej.

4. Realizacja działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, mających na celu budowanie właściwych relacji z dziećmi oraz innymi członkami rodziny.

5. Inne zadania likwidujące bądź powstrzymujące zaburzenia funkcjonowania rodziny spowodowane szkodliwością picia alkoholu przez członka rodziny.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba zrealizowanych działań,
- liczba osób uczestniczących w działaniach,
- liczba zrealizowanych szkoleń.

Zadanie 3

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych.

1. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w zakresie udzielania porad i konsultacji rodzinom zagrożonym i dotkniętym problemami alkoholizmu i przemocą z terenu Gminy Ełk.
2. Rozpowszechnianie informacji o możliwości korzystania z pomocy terapeutycznej i dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu poprzez zakup i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych w środowisku lokalnym.
3. Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie kierowania wniosków do sądu, celem orzeczenia zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu w stosunku do osób nadużywających alkoholu poprzez ponoszenie kosztów sporządzania pisemnych opinii biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz pokrywanie kosztów opłaty sądowej za złożenie wniosku do Sądu Rejonowego w Ełku.
4. Inne zadania wynikłe w trakcie roku mające wpływ na zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba osób korzystających z porad i konsultacji w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie,
- liczba podjętych działań,
- liczba wniosków o wszczęcie postępowania do zobowiązania podjęcia leczenia odwykowego od alkoholu.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

1. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi osobami fizycznymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień m.in.

w zakresie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka oraz organizowania imprez promujących zdrowy styl życia.

2. Wspieranie działalności stowarzyszeń abstynenckich poprzez przekazywanie materiałów edukacyjnych, promowanie i popieranie działań prowadzonych przez stowarzyszenia w niesieniu pomocy rodzinie z problemem alkoholowym i przeciwdziałania przemocy w rodzinie (informowanie o nich w lokalnych mediach i na stronach internetowych).

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba realizowanych działań,
- liczba osób uczestniczących w działaniach.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

2. Współpraca z Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą Rejonową i Sądem Rejonowym w Ełku.

3. Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz prawa lokalnego.

4. Występowanie z propozycjami podejmowania konkretnych działań zmierzających do ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych, w tym także inicjowanie projektów uchwał dotyczących ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Ełk

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba realizowanych działań.

IV. REALIZATORZY „PROGRAMU”

1. Realizatorem „Programu” jest Wójt Gminy Ełk za pośrednictwem Koordynatora Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

2. W realizacji Gminnego Programu uczestniczą również: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Ełk, działająca w oparciu o Regulamin określający zasady jej funkcjonowania, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku, Zespół Interdyscyplinarny powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Ełk oraz osoby fizyczne i prawne, którym zlecane są zadania z Gminnego Programu i podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 ze zm.).

V. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU

1. Finansowanie działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Gminnego Programu odbywa się w ramach środków własnych gminy pochodzących z opłat pobieranych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych oraz środków pochodzących z tytułu opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

2. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być finansowane także z dotacji celowych Wojewody, środków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zapisów, darowizn i innych wpływów od instytucji, osób prawnych i fizycznych oraz środków pochodzących z programów wykorzystujących finanse Unii Europejskiej i programów krajowych.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH (ART. 4¹ UST. 5 USTAWY O WYCHOWANIU W TRZEŹWOŚCI I PRZECIWDZIAŁANIU ALKOHOLIZMOWI)

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwanej dalej Komisją za udział w jej pracach przysługuje wynagrodzenie.

2. Wynagrodzenie płatne jest w terminie 7 dni po zakończeniu miesiąca zgodnie z wykazem obecności na posiedzeniu Komisji.

3. Ustala się wynagrodzenie członkom Komisji w wysokości:

a. Przewodniczący Komisji – 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę;

b. Zastępca Przewodniczącego Komisji – 12% minimalnego wynagrodzenia za pracę;

c. Pozostali członkowie Komisji – 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości

minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w danym roku kalendarzowym, za:

- każdy udział w posiedzeniu w sprawie zmotywowania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego oraz podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,

- każdy udział w kontroli placówek handlowych i gastronomicznych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie upoważnienia wystawionego przez Wójta Gminy Ełk, o którym mowa w art. 18 ust. 1 i 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- każdy udział w posiedzeniach w sprawie wydania opinii na wniosek podmiotu gospodarczego o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w oparciu o stosowne Uchwały Rady Gminy Ełk, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

4. Za nieobecność na posiedzeniu Komisji wynagrodzenie nie przysługuje.

5. Członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdów i noclegów z tytułu wyjazdów służbowych na szkolenia lub wyjazdów poza teren Gminy Ełk związanych z zadaniami realizowanymi przez Komisję na zasadach obowiązujących w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2022 r., poz. 1481). Polecenie każdego wyjazdu służbowego podpisuje Wójt Gminy Ełk.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Gminny Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 01.01.2023 roku do dnia 31.12.2025 roku.

2. Wójt Gminy Ełk w terminie do dnia 31 marca 2024 r. przedłoży Radzie Gminy Ełk sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za 2023 rok, natomiast sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za 2024 rok w terminie do 31 marca 2025 roku, za 2025 rok w terminie do 31 marca 2026 roku.

VIII. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz.U. z 2020 r., poz. 176 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.);
7. Inne ustawy związane z realizacją zadań;
8. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 roku.